

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Zamościu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Arkadiusz Mrowiec
Sędziowie:	SSO Elżbieta Koszel (spr.) SSO Dariusz Krzysiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Rozkres

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2013 r. w Zamościu

na rozprawie sprawy

z wniosku (...) S.A. Oddział w Z.

z udziałem Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę (...), M. M.

o stwierdzenie zasiedzenia

na skutek apelacji uczestnika M. M.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zamościu

z dnia 21 stycznia 2013 r. sygn. akt I Ns 1946/12

postanawia:

oddalić apelację

I Ca 155/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2013r. Sąd Rejonowy w Zamościu stwierdził, że Skarb Państwa nabył z dniem 18 sierpnia 1986r. przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, na nieruchomości położonej w miejscowości Z., gminy Z., zapisanej w jednostce rejestrowej G 66, oznaczonej jako działka nr (...), o powierzchni 1,53 ha, dla której w Sądzie Rejonowym Zamościu prowadzona jest księga wieczysta nr (...), stanowiącej własność M. M. i polegającej na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii elektroenergetycznej o napięciu 110 kV relacji Z. – M. nieodpłatnego prawa dostępu, przechodu i przejazdu przez nieruchomość obciążoną w celu konserwacji, naprawy oraz wymiany słupów linii elektroenergetycznej, przewodów linii elektroenergetycznej lub innych elementów linii elektroenergetycznej o napięciu 110 kV relacji Z. – M. przechodzącej przez tę nieruchomość oraz eksploatacji opisaną linię w pasie technologicznym o szerokości 18 metrów, oznaczonym punktami 418, 419, 421, 420 na działce nr (...),

przedstawionym na mapie wpisanej do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w dniu 5 grudnia 2012r. za numerem 142.32 – (...), w tym dokonywania wycinki drzew i krzewów rosnących na pasie technologicznym linii.

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń.

Działka położona w miejscowości Z., oznaczona nr 69,

o powierzchni 1,53 ha stanowi własność uczestnika postępowania M. M.. Na tej działce posadowiony jest słup a nad działką przebiegają przewody napowietrznej linii elektrycznej WN 110 kV, o aktualnej nazwie Z. – M., pierwotnie noszącej nazwę S. – Z.

i S. – Z.. Linia ta została wybudowana przez poprzedników prawnych wnioskodawcy pod koniec lat 60 – tych XX w. Odbiór techniczny tej linii elektrycznej nastąpił w dniu 17 sierpnia 1966r. Jest ona elementem sieci energetycznej stanowiącej własność wnioskodawcy a wcześniej jego poprzedników prawnych, którzy od podłączenia jej do sieci do chwili obecnej cały czas prowadzili eksploatację linii i dbali o sprawność techniczną urządzeń wchodzących w jej skład. Przedmiotowa linia funkcjonalnie jest powiązana ze stacją 220/110/15 kV Z., Głównym Punktem Zasilającym ((...)), położonym przy ul. (...) w Z.. W 1977r. podlegała ona remontowi, bez zmiany trasy. Wnioskodawca wykonywał też prace eksploatacyjne na tej linii, np. dokonywał pomiarów izolatorów w 1982r., wymiany uszkodzonych izolatorów w 1987r. oraz innych prac w 1992r., 2001r., 2005r. i 2007r.

W okresie od 1 lipca 1952r. do 31 grudnia 1988r. Zakład (...)

w Z. był wewnętrzną jednostką organizacyjną przedsiębiorstwa państwowego – (...) w R.. Zakład (...), jako przedsiębiorstwo państwowe, istniał od 1 stycznia 1989r. i został wyodrębniony z przedsiębiorstwa państwowego – (...) w R.. Z dniem 12 lipca 1993r. Zakład (...) – przedsiębiorstwo państwowe, został przekształcony

w Zakład (...) Spółkę Akcyjną w Z. – jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 12 grudnia 1997r. została zmieniona nazwa zakładu i spółka zaczęła funkcjonować pod firmą: (...) Spółka Akcyjna

w Z.. Następnie nazwa spółki została zmieniona na: (...) Spółka Akcyjna w Z.. Z mocy umowy aportowego przeniesienia przedsiębiorstwa zawartej 30 czerwca 2007r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.

(funkcjonująca wówczas pod nazwą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) nabyła od (...) Spółki Akcyjnej w Z. przedsiębiorstwo sieciowe obejmujące jako składniki prawa własności i użytkowania wieczystego nieruchomości wraz z urządzeniami dystrybucyjnymi służącymi do doprowadzenia prądu elektrycznego, w tym urządzeń usytuowanych na działce uczestnika postępowania. Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2010r. Sąd Rejonowy w Lublinie zarejestrował połączenie spółki (...) Spółka Akcyjna w L. z innymi spółkami (przejmowanymi), w tym m.in. ze spółką (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.. Tym samym (...) Spółka Akcyjna w L., wnioskodawca w niniejszej sprawie, jest właścicielem urządzeń dystrybucyjnych na skutek sukcesji uniwersalnej.

Najpóźniej od 17 sierpnia 1966r. w zakresie napowietrznej linii energetycznej WN 110 kV Z. – M., pierwotnie noszącej nazwę S. – Z. i S. – Z., przedsiębiorstwo państwowe (w tym Rejon Energetyczny Z. jako jednostka organizacyjna) znajdowało się

w posiadaniu tej linii. Urządzenia do niej należące od czasu ich posadowienia oraz odbioru technicznego były eksploatowane i utrzymywane przez przedsiębiorstwo państwowe.

Przebieg napowietrznej linii 110 kV po działce uczestnika nr (...), wraz

z umiejscowieniem słupa, przedstawiony został na mapie sporządzonej przez geodetę K. K., wpisanej do państwowego zasobu geodezyjnego

i kartograficznego w dniu 5 grudnia 2012r. za nr 142.32 – (...).

Powyższe ustalenia zostały dokonane na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy przez wnioskodawcę, których wiarygodność nie była kwestionowana przez uczestnika postępowania.

Na podstawie takich ustaleń **Sąd Rejonowy dokonał następującej oceny prawnej.**

Stosownie do treści art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w przypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio do zasiedzenia takiej służebności. W świetle art. 172

§ 1 k.c. tylko samoistne i nieprzerwane posiadanie nieruchomości może doprowadzić do zasiedzenia. Dla samoistnego posiadacza w złej wierze (obowiązanego przypuszczać na podstawie towarzyszących okoliczności, że prawo do nieruchomości mu nie przysługuje) wymagany jest obecnie, po dniu 1 października 1990r., trzydziestoletni okres posiadania (art. 172 § 2 k.c.). Na gruncie przepisów obowiązujących do 1 października 1990r. czas do nabycia własności przez posiadacza nieruchomości będącego w złej wierze wynosił 20 lat (art. 172 § 2 k.c. w wersji obowiązującej przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny).

W wyroku z dnia 11 marca 2005r., II CK 489/04, LEX nr 301735 Sąd Najwyższy przyjął, że na podstawie art. 292 k.c. dopuszczalne jest zasiedzenie służebności linii energetycznej, przy spełnieniu przesłanek nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie, tj. posiadania nieruchomości w granicach służebności, upływu terminu zasiedzenia oraz istnienia trwałego i widocznego urządzenia. Jest przy tym niewątpliwe, że linie energetyczne są urządzeniami w świetle art. 49 k.c. i wchodzą w skład przedsiębiorstwa z chwilą przyłączenia do sieci energetycznej. Przedsiębiorstwo energetyczne ma tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, po których przebiegają linie energetyczne. Korzystając z gruntu, nad którym przebiegają linie energetyczne, przedsiębiorstwo przesyłowe włada tym gruntem w podobnych granicach, jak uprawniony do służebności – jest bowiem oczywiste, że nie jest to posiadanie gruntu samoistne, ze względu na brak elementu „animus” (przekonania, iż władanie gruntem odpowiada władaniu właścicielskiemu).

Zdaniem Sądu I instancji, w okolicznościach sprawy nie ulega wątpliwości fakt, że od 17 sierpnia 1966r. Rejon Energetyczny Z., jako jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa państwowego (...) w R., był posiadaczem urządzeń przesyłowych usytuowanych nad powierzchnią gruntu, nad działką nr (...) w miejscowości Z.. Władztwo to było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c.

Sąd Rejonowy przyjął, że w okolicznościach sprawy brak podstaw do podzielenia poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 21 września 1993r., II CZP 72/93, gdyż orzeczenie to zapadło w odmiennym stanie faktycznym i prawnym. Skarb Państwa wszedł we władanie nieruchomości w ramach władczych uprawnień publicznoprawnych na podstawie tytułu prawnego, który został uznany za nieistniejący. Uchwała ta nie dotyczyła sytuacji, w której tytuł prawny wejścia przez Skarb Państwa w posiadanie nieruchomości nadal istnieje, bądź nigdy nie istniał, ani też sytuacji, w których objęcie w posiadanie przez Skarb Państwa lub osoby prawne nieruchomości nastąpiło w ramach wykonywania zadań gospodarczych państwa (dominium).

Sąd I instancji podzielił poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy:

w uchwale całej Izby Cywilnej z dnia 26 października 2007r., III CZP 30/07 (OSNC 2008, nr 5, poz.43); w uchwale z dnia 22 października 2009r., III CZP 70/90 (LEX nr 522990); w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008r., I CSK 171/08 (OSNC 2010, nr 1, poz. 15), zgodnie z którymi władanie cudzą rzeczą przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989r., stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa.

Odnosząc je do okoliczności niniejszej sprawy Sąd Rejonowy uznał, że korzystanie przez jednostkę organizacyjną przedsiębiorstwa państwowego (...) w R., Rejon Energetyczny Z., z działki nr (...) położonej w miejscowości Z., stanowiącej własność uczestnika a wcześniej jego poprzedników prawnych, w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, w okresie od 17 sierpnia 1966r. do 18 sierpnia 1986r., tj. w okresie obowiązującej zasady jednolitej własności Skarbu Państwa, odbywało się w imieniu i

na rzecz Skarbu Państwa działającego w ramach dominium. Posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa.

Uczestnik nie wykazał, że on, jak i jego poprzednicy prawni nie mogli skutecznie dochodzić wydania nieruchomości i usunięcia z niej urządzeń energetycznych. Wnioskodawca zaś nie wykazał, aby wejście przez Skarb Państwa w posiadanie działek, w celu budowy urządzeń przesyłowych, nastąpiło na podstawie decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. 1974, Nr 10, poz. 64), co uzasadniać mogłoby przyjęcie dobrej wiary. Z tych względów Sąd Rejonowy uznał, że Skarb Państwa był posiadaczem służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w złej wierze. Bieg zasiedzenia służebności rozpoczął się od dnia

17 sierpnia 1966r., tj. od dnia dokonania odbioru technicznego i podłączenia do sieci napowietrznej linii elektrycznej 110 kV Z. – S.. Dwudziestoletni termin zasiedzenia, stosownie do art. 172 k.c. w wersji obowiązującej przed dniem 1 października 1990r., upłynął zatem z dniem

18 sierpnia 1986r.

Ponieważ termin zasiedzenia upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008r. (datą wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. 2008, Nr 116, poz. 731), należało stwierdzić nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a nie zasiedzenie służebności przesyłu

(tak SN w uchwale z dnia 7 października 2008r., III CZP 89/08, LEX nr 458125).

Służebność przesyłu, w przeciwieństwie do służebności gruntowej, nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Jej celem jest umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń wchodzących w skład tego przedsiębiorstwa, których jest właścicielem. Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria „nieruchomości władnącej” w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie zasługują na uwzględnienie zarzuty podnoszone przez uczestnika postępowania. Zarzut wygaśnięcia prawa służebności w związku z jej niewykonywaniem przez okres 10 lat nie został udowodniony przez uczestnika. Zarzut dotyczący przerwania biegu zasiedzenia, poprzez fakt wymiany przewodów i słupów w 1992r., jest bezprzedmiotowy, gdyż zasiedzenie nastąpiło wcześniej.

Apelację od takiego postanowienia wniósł uczestnik postępowania.

Apelujący zarzucił niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy a zwłaszcza, czy zasiadający Skarb Państwa uzyskał zgodę właścicieli na posadowienie urządzeń przesyłowych. Wówczas władztwo Skarbu Państwa byłoby bliższe instytucji użytkowania wieczystego, którego nie można zasiedzieć.

Podnosząc taki zarzut apelujący wnosił o zmianę postanowienia w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zarzut w niej zawarty nie jest trafny.

Ustalenia Sądu Rejonowego znajdują uzasadnienie w dokumentach dołączonych do wniosku, których wiarygodność nie była kwestionowana przez uczestnika postępowania. Na podstawie § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 października 1950r. w sprawie własności władz i trybu postępowania w niektórych przypadkach nabywania nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych niezbędnymi do realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz.U. Nr 48, poz. 435), decyzją z dnia 23 kwietnia 1957r. Minister Górnictwa i Energetyki zezwolił Zakładowi (...)

w Z., jako wykonawcy narodowego planu gospodarczego, na nabycie ograniczonych praw rzeczowych na gruntach stanowiących własność prywatną, zajętych pod budowę linii 110 kV S. – Z. (k.22 – kopia zezwolenia, k. 113 – oryginał tego dokumentu). Po uzyskaniu zezwolenia wykonawca – (...) w Z. poprzez Obwieszczenie z dnia 9 lipca 1957r. zawiadomił właścicieli nieruchomości o zamierzonym nabyciu ograniczonych praw rzeczowych, podając ich treść i wynikające z tego obowiązki (obwieszczenie – k. 24). Następnie (...) w Z. decyzją z dnia 15 lutego 1958r., wydaną w oparciu o § 7 powołanego rozporządzenia, ustanowił ograniczone prawa rzeczowe dla właścicieli nieruchomości położonych na terenie wytyczonej linii energetycznej 110 kV S. – Z. (decyzja – k. 20). W dniu 17 sierpnia 1966r. dokonano odbioru technicznego linii 110 kV S. – Z. i włączono tę linię do sieci dystrybucyjnej. W takiej sytuacji (wbrew zarzutom apelacji) nie było potrzeby uzyskiwania zgód poszczególnych właścicieli nieruchomości. Tryb decyzyjny nie przewidywał takiego postępowania.

Ustalenia Sądu Rejonowego są więc prawidłowe, oparte na wiarygodnych dokumentach, dokonane w granicach art. 233 k.p.c. Z tych względów Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne.

Na aprobatę zasługuje też ocena prawna dokonana przez Sąd I instancji.

Argumentacja prawna jest zgodna z aktualnym orzecnictwem Sądu Najwyższego, które zostało właściwie odniesione do stanu faktycznego niniejszej sprawy. Zgodnie z zasadą kontynuacji rządzącą przekształceniem osób prawnych, de iure przedsiębiorca energetyczny i przedsiębiorstwo państwowe to ten sam podmiot prawa. Natomiast jego poprzednikiem w posiadaniu był Skarb Państwa. Zgodnie bowiem z zasadą jednolitego funduszu własności państwowej (art. 128 k.c.) do 1 lutego 1989r. przedsiębiorstwa państwowe, choć miały samodzielność prawną względem Skarbu Państwa (były osobami prawnymi), to zarządzały mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Teoria ta obejmowała też posiadanie, a w konsekwencji to Skarb Państwa należało uznać za posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu (przedsiębiorstwa państwowe były tylko dzierżycielami). Dopuszczalne jest przed uregulowaniem przepisami prawa służebności przesyłu, nabycie przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu (zob. uchwała SN z dnia 7 października 2008r., III CZP 89/08, LEX 458125; uchwała SN z dnia 22 maja 2013r., III CZP 18/13, LEX 1316046; post. SN z dnia 13 czerwca 2013r., IV CSK 672/12, niepubl.).

Z tych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.